

Výtvarnice a scénografka Slováckého divadla **Eva Jiříková**:

Působit v divadelním prostředí

BLANKA MALUŠOVÁ

Do nejužšího výběru Cen divadelní kritiky se poprvé dostala výtvarnice a scénografka Slováckého divadla Eva Jiříková. Na ocenění ji odborná veřejnost nominovala už několikrát, naposledy vloni za Lucernu z hradišské scény. Za loňský rok si však nyní vysloužila postup do závěrečného kola za scénu a kostýmy ke hře *Báby* v Divadle Na zábradlí v Praze. Mezi třemi nejlepšími je v kategorii scénografie společně s Markem Cpinem a Martinem Chocholouškem.

Jste mezi třemi nejlepšími scénografy v republice. Co to pro vás znamená?

Je to vlastně nejvyšší meta, nominace přichází poměrně pravidelně, ale dostat se do nejužšího výběru je úžasné. Je to velké ocenění práce, když si vás někdo všimne. Říká vám to, že není marná vaše snaha, vaše práce. Na druhé straně to není marné nikdy i bez nominací. Působit v divadle je jako pracovat ve snovém světě. Navíc to není jen ocenění mojí snahy a píle, ale všech, kteří na hře spolupracovali. Nelze opomenout režiséra, s nímž jsou první schůzky, na kterých se všechno domlouvá. Až se dostanete k zadávání práce, od výrobců scény až po vlásenkářky. Nesmírně důležití jsou také herci, kteří nesou váš kostým a využívají scénu. Konkrétně u hry *Báby* třeba není scéna vůbec lehká, protože v zákulisí se odehrávají nesmírně náročné přesuny. Bylo náročné vše synchronizovat tak, aby to ve výsledku působilo naprosto přirozeně.

Za sebou máte vytvoření scén a kostýmů celé řady představení. Byla hra, díky níž vás kritici nominovali, něčím specifická?

Každá hra si vyžaduje specifický přístup. Nebaví mě používat věci znova, vždy se na to snažím jít novým pohledem. Bezděčně možná některé věci opakuju, ale určité to není záměr. Složitě to bylo v tom, že jsme byli trochu v časové tísní, abychom vše stihli dokončit. Práce s režisérkou Annou Petrželkovou byla nesmírně příjemná, i když je náročná. Vy-

žadují náročné úkoly. Každá hra má jiný přístup, je zároveň složitá i jednoduchá. Je to kontinuální vývoj.

Jak vůbec scéna s kostýmy vzniká? Máte hlavní slovo vy, nebo režisér?

To je různé. Záleží na přístupu režiséra, na jeho povaze. Nejlépe se samozřejmě pracuje s takovými, kteří vás jemně navedou a očekávají od vás nové myšlenky. Scéna i kostýmy pak vznikají za dlouhých debat. Pokud jde všichni dobře a je to tak, jak má být, začíná se na inscenaci pracovat i půl roku dopředu. Jsou to dlouhé schůzky, které jsou moc příjemné, protože sníte. Potom přijde praktická část, kdy dostanete rozpočet a rázem se vám o polovinu zřítí veškeré vymyšlené věci. Potom je to už o tom dostat se do nějakých mantinelů a požadků, které kladé divadlo, například někdy musí být možné postavit scénu v jiném divadle. To jsou hodně technicky náročné věci a často to scéně ublíží, pokud se přeloží jinam.

Je rozdíl, když se kostýmy a scéna tvoří pro různé žánry nebo dobové zasedání?

Není v tom žádný rozdíl. Když tvoříte historické kostýmy, můžete je udělat buď věrně, nebo tam dáte něco svého. Přiznám se, že jsem typ výtvarníka, který pořád hledá něco nového. Nebavilo by mě dělat kopie dobových prostor nebo kostýmů. Vždy hledám nový přístup a nové materiály. Ne vždy to ale samozřejmě jde. Pokud divadlo osloví režiséra, který pracuje striktně klasicky, musíte tak pracovat i vy. Musím ale zaklepat, že zatím pracuji s režiséry, kteří čekají nové přístupy a sami na tom staví. Čas je ale stejný.

Pro kostýmy a scény jistě musíte čerpat někde inspiraci, berete ji i z každodenního života?

Mám v počítači takovou speciální složku, kam si zaznamenávám výjevy, zákoutí, která mě na ulici zaujala. Prostředí, jež mě něčím oslovilo, stejně jako třeba různí lidé. Dělán si záznamy zajímavosti.

Vzpomenete si na své začátky v di-

vadle, co vás tehdy nejvíce překvapilo?

Začátky jsou přece krásné, možná někdy i nejhezčí, jste ještě plní snění, očekávání, entuziasmu, nadšení. Ovšem musím podotknout, že dělat divadlo, je převážně o tom, že stále začínáte ze startu. Každá nová inscenace je znovu začátek, čili mohu konstatovat, že stále prožívám již zmíněné pocity vznášení se v oblacích, snění, dotýkám se neuchopitelného. Ke konci zkoušení, kdy inscenace je již v generálovém týdnu – herci hrají ve vaší scéně, v kostýmech se již cítí dobře, pak je to již snové tajemno osahané. Pak je to již snová realita, pak ten obrázek, co ho máte na papíru, ožije... Je to krásné. Je to zázrak.

Jaký je rozdíl mezi tím dělat scénu pro televizi a pro divadlo? Co vytváříte raději?

Mám za sebou i televizní zkušenosti, leč ne v takovém rozsahu, abych se mohla „rozmáchnout“ tak jako na divadle. Šlo spíše o úpravu televizních studií, „vyčištění“ prostoru třeba Maněže Bolka Polívky. Také spolupracovat jako architekt na dobovém dokumentu o baletním mistru Psotovi, bylo hodně zajímavé. Každopádně divadlo je mi daleko bližší, odehrává se vám živě před očima, je to proměňující se živel. Důležitý je herec, ten vše rozpočítá, prohmatá, se vším potřebuje manipulovat, někdy věci i rozbije, ale ta scéna slouží převážně jen a jen jemu. Je pro něho konstruovaná, vymyšlená a má podpořit celý příběh, hru jako takovou. Je to vždy zázrak, když se vše povede, a nakonec se vše propojí během představení do jednoho celku, v jedno souznění umělců – herců, fungování scénografie, jistě za pomoci jevištních techniků, a lidí, kteří běhají v zákulisí a nejsou vidět.

Můžete stručně popsat, jak vzniká scéna a kostým pro divadlo?

Pokusím se. Na dané inscenaci se scházíte pokud možno i půl

roku dopředu. Dlouze cházíte, je to fáze snění, bližší část, kdy si fantazujete stále čas na to, aby va- lenky rostly, proplétaly- meleonsky do sebe zapá- Následuje fáze, kdy d- k explikacím vašich my- Jste pozváni vedením d- vadla a před poměrně v- čtem přisedících (od šef- přes zástupce krejčov- marketingové oddě- lení) musí- te

předněst spolu s režisérem svoji vizi. Nejlépe je pro zpracování strhnout, ab- páli-li stejně jako vy, a p- naci se udělalo maximum- ještě před tím, po těch v- hách, musíte promýšlet- ve kterém se bude hrát, tok myšlenek. Nejsem t- si skicuje, v hlavě mi to- hlavě budu, cosi spoju- mi trochu jasněji, potom počítači, někdy tvořím- Taktéž u kostýmů, hled- riál, kterým chcete ozvl- herce a jeho pohyb, pon- jeho profesi, více třeba- jeho gesta nadněst. Udě- krásným, metafyzicky l- řit v bytost někdy oprav- teriální, jindy jen tak o- podtrhnout jeho um. Zk-